

Sp. zn. 45/2021/NZ/CB
Č. j. KVOP-30072/2022
Datum 2. června 2022

Vážený pan
Luboš Valenta
prezident spolku
Spolek seniorů Mladé Buky, z. s.
Mladé Buky 213
542 23 Mladé Buky

Vážený pane prezidente,

reaguji na Vaše vyjádření ze dne 19. dubna 2022. Děkuji Vám za sdělení Vašeho náhledu na některá z mých zjištění, která jsem Vám adresovala ve zprávě ze systematické návštěvy Spolku seniorů Mladé Buky, z. s. (dále jen „Spolek“). Kladně hodnotím, že jste přislíbil přijetí některých mých doporučení, jako např. ustoupení od podávání léků násilím, zajištění čištění tracheostomické kanyly ve sterilním prostředí, nainstalování schránky na stížnosti či demontáž kamer.

V posouzení charakteru Vašeho zařízení však nadále nejsme ve shodě. V první části tohoto vyjádření proto poskytuji obecnější náhled na to, proč Vaše zařízení podléhá registraci.¹ V druhé části pak reaguji na některá dílčí sdělení z Vašeho vyjádření.

Charakter zařízení

Ve Vašem vyjádření uvádíte, že Vám není zřejmé, z čeho vycházím a proč uvádím, že Spolek reálně provozuje pobytové zařízení sociálních služeb. Vaše zařízení označujete jako sdílené bydlení s domácí péčí a v celém textu srovnáváte péči v zařízení s péčí v domácím prostředí.

Jsem přesvědčena, že zjištění, ze kterých vycházím, i své závěry dostatečně popisují ve zprávě z návštěvy zařízení v kapitole „*Poskytování služby bez oprávnění*“ (str. 9–17). Nemohu tak souhlasit s Vaším tvrzením, že provozujete spolek s dovoleným předmětem činnosti, který registraci nepodléhá.

Paralela s poskytováním domácí péče je dle mého názoru nesprávná, oproti domácí péči má Vaše zařízení výrazné institucionální charakteristiky. Dále uvádím pouze část příkladů, pro které přirovnání k péči v domácím prostředí nepovažuji za správné. Například ve Vašem zařízení přijímá péči v jednom objektu mnohonásobně více osob než při domácí péči. V péči o klienta se střídá více pečujících, než by o něj pečovalo v domácím prostředí, pečující navíc poskytují péči ve směnném provozu, což rovněž odpovídá poskytování péče v zařízeních sociálních služeb, nikoliv doma. Péče o více osob na jednom místě na sebe navíc klade vyšší nároky (např. hygienické) a nese vyšší rizika (např. záměny léků) nežli domácí péče, ve které je zpravidla pečováno o jednu nebo pouze několik málo osob. Na rozdíl od péče v domácím prostředí klienti také sdílí prostory svého obydlí (pokoje, koupelny, společenské prostory apod.) a vybavení zařízení s dalšími spolubydlíci, které před příchodem do zařízení neznali, nejedná se tedy o pokračování života v původních sociálních vazbách.

¹ Ve smyslu ustanovení § 78 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Své spolubydlící si klienti nemohou ani zcela svobodně zvolit. Poskytování pobytové sociální služby odpovídá například i institucionální charakter stravování, kdy je klientům podáváno jídlo podle předem stanoveného jídelníčku z centrální kuchyně, skupinově a v předem stanovené časy. Stejně tak úkony péče odpovídají poskytování péče v pobytovém zařízení (např. koupele dle týdenních rozpisů). I společenský život klientů, kdy se jejich program sestává zejména z kolektivních aktivit, odpovídá charakteru programu pobytových sociálních služeb.

Ačkoliv by bylo možné jmenovat další dílčí rozdíly mezi domácí péčí, ke které Vaši činnost přirovnáváte, a faktickým stavem Spolkem poskytované péče, zásadní pro komplexní posouzení charakteru služby je to, že Spolek **materiálně svou činností naplňuje znaky pobytové sociální služby domova pro seniory či domova se zvláštním režimem,**² a to jednak okruhem osob, kterým službu poskytuje a jednak okruhem činností, které těmto osobám zajišťuje. Konkrétně poskytuje pobytovou službu osobám, které předvídá ustanovení § 49 a § 50 zákona o sociálních službách, tzn. osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, případně osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Rozsah činností, které odpovídají citovaným ustanovením, naplňuje Spolek tím, že klientům zajišťuje základní činnosti, tzn. zajišťuje ubytování, stravu, pomoc klientům při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, aktivizační činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

V souhrnu tedy Spolek naplňuje znaky, které definují pobytová zařízení sociálních služeb. Takovou činnost Spolek může realizovat pouze na základě registrace,³ a postupuje protiprávně, když tak činí bez ní.

K jednotlivým argumentům

Principy, na kterých je Spolek postaven

Ve Vašem vyjádření popisujete, že oproti pobytové sociální službě je Váš Spolek postaven na jiných principech, díky čemuž jsou členové Spolku poživateli práv, jako je účast a rozhodování na valných hromadách, možnost předkládání návrhů či připomínek.

Stejně jako Vy, považují participaci klientů na rozhodování v zařízení za správnou. Musím však uvést, že registrace k řádnému poskytování sociálních služeb nebrání zapojování klientů do rozhodování. Naopak, považují za žádoucí, aby Spolek zapojoval klienty do rozhodování v zařízení v co nejširší míře i poté, co bude řádně registrován.

2 Ve smyslu § 49 a § 50 zákona o sociálních službách.

3 Ve smyslu § 78 zákona o sociálních službách.

Místo poskytování péče asistenty

Ve Vašem vyjádření také uvádíte: „Zcestný je i argument, že asistenti sociální péče poskytují péči jen v přirozeném domácím prostředí příjemce péče.“

To však ve zprávě ze systematické návštěvy netvrdím, uvádím „že asistent sociální péče je institut, který má umožnit poskytování pomoci a péče v přirozeném sociálním prostředí klienta (typicky u něj doma), nikoliv nahrazovat personál v pobytovém zařízení sociálních služeb“. Upozorňuji tím na to, že institut asistenta sociální péče neslouží k náhradě personálu odpovídajícího pobytovým zařízením sociálních služeb, netvrdím však, že v obecné rovině mohou péči asistenti poskytovat výhradně v domácnosti příjemce péče, ale že se jedná o typické místo, kde je péče nejčastěji poskytována, což je ve shodě s Vámi citovaným rozsudkem Krajského soudu v Brně (dále také „KS“).⁴ Z obsahu tohoto rozsudku rovněž neplyne, že by KS připouštěl, že asistenti mohou nahrazovat činnost personálu v pobytových sociálních službách. Naopak, KS ve svém rozhodnutí připouští, dokonce označuje za pravděpodobné, že v zařízení, ve kterém byla poskytována péče prostřednictvím asistentů sociální péče obdobným způsobem jako v tom Vašem, docházelo k obcházení některých pravidel zákona o sociálních službách.⁵

K argumentu, proč se z Vašeho pohledu neřadí mezi registrovaná pobytová zařízení

Ve vyjádření také vysvětlujete, proč se z Vašeho pohledu neřadí mezi registrovaná pobytová zařízení. Poskytujete tři argumenty. Prvním je, že podstatná část vybavení je majetkem Spolku. Druhým poukazujete na to, že Spolek organizuje kulturně společenské aktivity, přičemž účast na nich není pro členy povinná. A jako třetí uvádíte, že klienti využívají terénní zdravotnické služby, služby rehabilitačních pracovníků a dále primárně služeb asistentů sociální péče dle svobodně uzavřené Smlouvy o poskytované péči. Ke členům pak dochází praktický lékař a psycholog – psychiatr, další specialisty navštěvují klienti v jejich ambulancích.

K prvnímu argumentu o tom, že podstatná část vybavení je majetkem Spolku uvádím, že jej nepovažuji za zcela pravdivý. Mezi majetkem Spolku jmenujete i klubovnu členů, která je využívána jako společenská místnost, koupelny a dvě zahrady. Zmíněná klubovna a koupelny jsou však, jakožto součásti budovy, a stejně tak i přilehlé zahrady majetkem paní Gabriely Valentové,⁶ nikoliv majetkem Spolku. Dále jmenujete vybavení, jako jsou knihovny, společenské hry, rychlovarné konvice, mycí židle, lavičky k odpočinku apod. I pokud by toto vybavení bylo majetkem Spolku, nedokládá to dle mého názoru, že Spolek nelze řadit

4 Bod 62 rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 11. 2021, č. j. 33 Ad 16/2020–66.

5 Bod 52 rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 11. 2021, č. j. 33 Ad 16/2020–66.

6 Dle zápisu v katastru nemovitostí. Katastrální území Mladé buky [696803], číslo LV 453. Český úřad zeměměřický a katastrální. [online]. © 2004 – 2022. [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: https://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=0ba00Ypz3FzaaJymRCsLQwwEch849-UZhqrKOfACUuKVws_MFS8ED68-1fFrTHKdsyhsTCuajMdDWuq5SmdSzU7XY8IO3KTRtDN_zpDvdvfyTWtaWzCEvb7ds95UhePYIWZxH0rFoeG6WxRmf0FNtlyQxZr34Us9Y-epVV6RkPKCsPJGKJNdgpy8zg2apmlOs3IMNT-KF5I84NlaIwXlbG9i7b1l1ijfkCrXJH4awlvIYRTuhJc-wU1YCaMpLo5tjO3qCNcNvxX88vUL7jBGCSSKcdG-UAKdVgnXQPC7EGQi5QdVrOC-oeQCwGFj2g1fnDqIMzmV6LVmwnWYpy3a9vHplCMdlopfnZ7IBVxNdAcN4LjGpZADY3QxRybTTkIZH_vkMPn8nlmfOb5IY3s67LPZ4_Iltb1aaBb3lspmuP1KcVcp7XPeTNE4K266xdfDZDy1NeEqOgpSHa6wusRdvs8xBJFA7YgdKV74S0aSZ2tG PURqT16PBFE4qYkaAwU8qYYcxhDZT1gDL_baL8AW38JyNT6yw

k pobytovým sociálním službám, které mají povinnost se registrovat. I v registrovaných zařízeních mohou klienti běžně využívat vybavení, které jmenujete, a sdílí je spolu s ostatními klienty.

Stejně tak i druhý argument o tom, že Spolek organizuje řadu aktivit, kterých se klienti mohou účastnit na základě jejich individuálních rozhodnutí, nikterak nedokládá, že by Spolek neměl být k poskytování pobytové sociální služby řádně registrován. Jedná se rovněž o aktivity, které běžně realizují registrovaní poskytovatelé sociálních služeb.

Ani třetí argument nevyvrací důvody, pro které by Spolek měl mít ke své činnosti oprávnění. V registrovaných zařízeních sociálních služeb je běžné, že do zařízení někteří lékaři dochází (typicky praktický lékař či psychiatr) a jiné lékaře klienti navštěvují v jejich ambulancích. Jediný rozdíl je v tom, že ve Vašem zařízení poskytují část zdravotní ošetrovatelské péče pracovníci terénní zdravotní služby a část zdravotní a přímé péče asistentky sociální péče. Náplň jejich činnosti však odpovídá náplni péče v registrovaných zařízeních s tím rozdílem, že v registrovaných zařízeních ji poskytují především zaměstnanci zařízení (zdravotní sestry a pracovníci v sociálních službách), kteří mají k poskytování této péče potřebnou kvalifikaci.

Pro posouzení toho, zda spolek poskytuje pobytovou sociální službu, či nikoliv, je třeba nahlížet na jeho činnost komplexně a porovnat, zda svou činností odpovídá pobytovým zařízením sociálních služeb tak, jak je popisuje zákon o sociálních službách. Tomuto hodnocení se věnuji výše v části „[Charakter zařízení](#)“.

Výběr a propouštění asistentů

K výběru a propouštění asistentů ve Vašem vyjádření uvádíte, že výběr nových asistentů nezajišťuje vedení zařízení, ale jedna vybraná asistentka sociální péče.

Toto sdělení však neodpovídá tomu, co jste uváděl v průběhu systematické návštěvy při rozhovorech s pověřenými zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“). Uváděl jste např. předpoklady, jaké musí pracovník splňovat, abyste jej do zařízení přijal (musí mít sociální citění a musí být fyzicky zdatný). Popisoval jste také zkušenost s tím, jak jste v minulosti poptával pracovníky prostřednictvím úřadu práce, od čehož jste později upustil. Uváděl jste také, z jakých důvodů jste se „rozloučil“ s asistentkami, které dle Vás byly vyhořelé.

Z těchto tvrzení jsem nabyla dojmu, že nové pracovníky vybírá vedení zařízení, nikoliv pouze pověřená asistentka sociální péče.

Platby

K oblasti plateb uvádíte, že „žádný z členů Spolku nepředává celý starobní důchod vedení Spolku. Spravuje pouze část prostředků a pouze u členů, kteří si toto sami vyžádají. Finanční odkázanost členů - opět je to vytržené z kontextu, členové si mohou hospodařit se svojí hotovostí dle svého uvážení, mají ji u sebe. Pouze u některých členů je na jejich žádost ukládána vyšší hotovost do depozitu“.

Toto tvrzení neodpovídá mým poznatkům ze systematické návštěvy. V průběhu systematické návštěvy jste pověřeným zaměstnancům Kanceláře sdělil mj. to, že zákonný zůstatek ve výši 15 % klientům nezbývá, neboť by to výrazně snížilo výši příjmů Spolku,

a zařízení by s nižšími příjmy nebylo ekonomicky možné provozovat. Uváděl jste také, že se snažíte, aby klienti měli kapesné alespoň 500 Kč měsíčně, v praxi měli klienti v košíčcích na pokojích přibližně 100 Kč, což odpovídá i sdělením dalších pracovníků zařízení. Viceprezidentka Spolku nadto uvedla, že přibližně u jedné čtvrtiny klientů doplácí část peněz rodina klientů, neboť jejich příjem na úhradu poplatků Spolku nestačí.

Vaše tvrzení neodpovídá ani dokumentům, které pověřeným zaměstnancům Kanceláře předložila viceprezidentka Spolku. Například z vyúčtování pana xxxxxx vyplývá, že v měsících únoru až říjnu roku 2021 Spolek jako položku „Důchod“ přijal každý měsíc částku ve výši 18 479 Kč. Z předložených výplatních dokladů vydaných Českou správou sociálního zabezpečení (část „Útržek pro příjemce“) vyplývá, že výše důchodu tohoto klienta (starobního + vdoveckého) je právě 18 479 Kč.

Mám tedy za to, že tvrzení, že žádný z klientů nepředává celý svůj starobní důchod zařízení, nelze považovat za pravdivé.

Zamykání pokojů

K možnosti klientů zamykat si pokoje uvádíte, že členové si pokoje zamykat mohou, ale na jejich přání se nezamykají, též rodiny si to nepřejí, a to z důvodu snadnějšího přístupu asistentů sociální péče, a tím i jejich větší bezpečnosti.

Dle mých zjištění si klienti reálně pokoje v době systematické návštěvy pokoje zamykat nemohli, neboť neměli k dispozici klíče. Přání rodin klientů v této souvislosti rovněž nelze považovat za relevantní. Vzhledem k tomu, že možnost uzamykání pokojů úzce souvisí se zajištěním práva na soukromí klientů a také s možností ochrany jejich věcí, mám za to, že by uzamykatelné pokoje měly být v zařízení standardem. Je možné, že klienti, kteří jsou nyní zvyklí na nižší míru soukromí, nebudou považovat změnu za nutnou, přesto se domnívám, že by měli být vedeni k tomu, aby své soukromí a majetek ochraňovali. Možnost uzamknout si pokoj by tak neměla být vázána na zájem klientů, ale měla by být klientům k dispozici automaticky.

Volnost pohybu

K tématu omezování volnosti pohybu klientů sdělujete, že „na základě požadavku členů, kdy z bezpečnostních důvodů (aby se k nim v dnešní době nedostal nikdo cizí) chtějí mít objekt uzamčen, byl nainstalován zvonek i ke druhým vstupním dveřím, kdy pak může kdokoli zevnitř přijít otevřít. Členové si také mohou před odchodem z objektu vyzvednout klíč. Tím bude volný pohyb členů zabezpečen“.

Upuštění od nadměrného omezování svobody pohybu klientů považuji za zásadní změnu. Domnívám se však, že by klienti neměli mít přístup ke klíči od zařízení pouze na vyzvednutí, případně se do zařízení dostat na zazvonění. V obou případech je totiž nutná asistence třetí osoby, což tvoří překážku skutečně volného pohybu klientů. Je žádoucí, aby měli klienti klíče od budovy u sebe k dispozici kdykoliv, bez oslovení třetí osoby.

Jsem si vědoma toho, že u části klientů může být samostatné opouštění zařízení problematické (např. kvůli syndromu demence). Vzhledem k tomu, že však zařízení nyní nedisponuje žádným titulem, aby mohlo k omezení volnosti pohybu klientů přistoupit,

považuji nastavenou praxi za nepřiměřený zásah do jejich osobní svobody. I to je důvodem, proč by zařízení mělo být řádně registrováno k poskytování pobytové sociální služby.

Svrab

K výskytu svrabu v zařízení jste mj. uvedl, že se nejednalo o svrab v pravém slova smyslu, nýbrž dle vyjádření kožního lékaře o kožní vyrážku - dermatitis. Vyrážka byla pravděpodobně způsobena nějakou formou alergické reakce.

Zde bych jen ráda doplnila, že jsem ve zprávě ze systematické návštěvy vycházela ze záznamů denních hlášení. Např. ze záznamu ze dne 21. října 2021 kde je u jedné z klientek uvedeno: „Dnes výjezd na kožní kvůli vyrážce – podezření na svrab. Podezření se potvrdilo.“ Vzhledem k absenci zdravotní dokumentace není možné dohledat lékařskou zprávu ani záznam toho jakými opatřeními zařízení reagovalo, což považuji za velmi rizikové.

Označení budovy jako bývalý penzion

Ve Vašem vyjádření také uvádíte, že budova Spolku není bývalým penzionem, ale rodinným domem s restaurací.

Ačkoliv minulý účel budovy není rozhodný pro posouzení současné činnosti, dovolím si uvést, že jsem při označení budovy za bývalý penzion vycházela z fotografií na Vašich internetových stránkách⁷ a dalších inzertních serverech pro penziony, na kterých jsou umístěny fotografie Vašeho zařízení.⁸

Budova zařízení⁹

7 Sluníčko Mladé Buky.[online][cit. 5. 5. 2022]. Dostupné z: <http://www.penzion-pro-seniory.cz/pobyty-pro-seniory/>.

8 Např. na internetových stránkách Turistika.cz. *Mladé Buky - Penzion - reštaurácia Borneo*. [cit. 5. 5. 2022] Turistika.cz s.r.o. © 2007 – 2022. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/mlade-buky-penzion-restauracia-borneo/detail>.

9 Fotografie budovy zařízení. Královéhradecký kraj. Penzion a restaurace Borneo. Královéhradecký kraj © 2022. [cit. 5. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.hkregion.cz/dr-cs/101741-penzion-a-restaurace-borneo.html>.

Závěr

Vážený pane prezidente, vážím si Vašeho zájmu poskytovat péči lidem, kteří ji potřebují, a věřím, že ve své činnosti můžete po získání oprávnění pokračovat. Přesto, že jste ve Vašem vyjádření uvedl, že se Spolek k poskytování pobytové sociální služby nyní nechystáte registrovat, věřím, že jsem poskytla dostatek argumentů pro to, abyste přehodnotil Váš postoj, zařízení řádně registroval, a legalizoval tak jeho činnost. Jsem přesvědčena, že je tento postup žádoucí nejen proto, že se nadále nebudete vystavovat riziku sankcí za provozování činnosti bez oprávnění, ale především proto, že tím poskytnete stabilní prostředí klientům, kteří nadále nebudou žít v nejistotě o budoucím fungování zařízení a budou poživateli práv, která jim náleží v pobytové sociální službě. Bez řádné registrace však činnost zařízení nemohu tolerovat.

S ohledem na výše uvedené si Vás dovoluji požádat, **abyste mi doložil podání písemné žádosti o registraci** k příslušnému krajskému úřadu podle ustanovení § 78 a násl. zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, **a to ve lhůtě 45 dnů od doručení této výzvy.**

Rovněž Vás musím upozornit, že v **případě, že nevyhovíte doporučení registrovat Spolek dle zákona jako pobytová sociální služba, využiji svého sankčního oprávnění a informuji o činnosti Spolku vládu a veřejnost.**¹⁰

S pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

¹⁰ V souladu s ustanovením § 21a odst. 4 ve spojení s § 20 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.